

SVENSKT HÅINDEX SWEDISH HOLE INDEX

Ett vetenskapligt sätt att klassificera svenska hålor

Svenskt håindex (SHI) är ett system för att objektivt bestämma hålors kvalitet och få slut på det diffusa och ovetenskapliga snacket om att "det här är en djävla trist håla". Sådana talesätt är ju inget för t.ex. skogsmän som ju är vana att tänka och uttrycka sig i exakta termer och siffror bl.a. vid fastställande av trädhöjder, kubiktal och humusformer. SHI har tagits fram och finslipats under många års träget resande och fältarbete för att söka sanningen om den illa omtalade svenska hålan

En håla är en ort som kännetecknas av tätortsmiljö med allt vad det innebär av insyn, brist på natur och ont om svängrum. Samtidigt saknar orten det som hör till stadens fördelar såsom allsidigt närings-, affärs- och kulturliv samt stor kontaktyta med andra människor. Rent sociologiskt är dock människan utvecklad för att leva i små lokalsamhällen och här framstår hålan som en human kontrast till den sociologiskt gräsliga storstadsdjungeln.

Förslag till förbättringar av SHI kan meddelas till institutionens lokala konsulenter, vars namn och adress torde vara bekanta för intresserade håindexerare. Som konsulent utses den som på ett föredömligt sätt intresserar sig för institutionens verksamhet.

Alla iakttagelser och fastställda indextal rapporteras på reglementerad blankett s.k. hålkort alt. vykort som visar en helst ful och typisk vy från orten. Dessa sänds till:

Institutionen för Rikshålsindexering, Risvägen 23, 132 37 SALTSJÖ-BOO

www.svenskt.håindex.nu

www.swedish.holeindex.nu

Institutionen för Rikshålsindexering 2004

Gör så här:

När du bor i eller reser igenom vad du misstänker är en äkta håla tar du systematiskt reda på om grundkriterierna är uppfyllda, de är:

- Det ska finnas minst en affär (helst en trist Konsumbutik).
- Det ska finnas minst en lågstadieskola.
- Det ska finnas minst en bensinstation / tappställe.
- Det ska finnas minst en korvmack / kiosk / pizzeria där ungdomen hänger.
- Det ska finnas minst en kyrka/kyrksal – gärna frikyrkliga.
- Det ska finnas minst ett typiskt hyreshus helst av typ grårappad länga, lagom underhållet. I Skåne ges dispens från detta.

Om minst 5 av de 6 grundkriterierna är uppfyllda finns överhängande risk att orten är en håla och får då en grundpoäng på 10. Om kraven inte uppfylls är orten ren landsbygd / by med sin charm och fördelar.

Observera att kraven är minimikrav, även större städer uppfyller kraven. För att få ett exakt mått på hålaktigheten måste man därför närmare studera orten och ge poängtillägg för vissa förvärrande omständigheter och dito avdrag för vissa förmildrande omständigheter.

Tilläggs-poäng ges för följande förvärrande omständigheter:

- +1 ges till alla orter i Småland samt Fagersta och Sjöbo.
- +1 om orten har ensidigt näringsliv (bruksort) och jobben hänger på om platschefen och börsklipparna i Stockholm sköter sig. Även nedlagda bruk räknas ty bruksandan består.
- +1 ges om flertalet affärer gapar tomma / utlånade till idrottsklubb / pensionärsförening.
- +1 ges om det finns en busstation på Stora Torget med en bänk för ortens A-lag.
- +1 ges om hålstämningen är utpräglad – de halvfeta öldrickande raggarna kör runt varv efter varv på de få vägarna och suktar på de uttråkade tjejerna (i den mån det finns sådana – i vissa verkligt svåra hålor finns det bara skolflickor och tanter). Alla vuxna går permanent klädda i joggingkläder etc. Denna poäng kan bara ges efter ingående studier men inga problem är för stora för en sann hålindexerare!
- +1 ges till orter med utpräglad frikyrkighet eller där ett politiskt parti dominerar.
- +1 ges till orter med hög andel fula hus t.ex. sådana som är täckta med eternitplattor eller med planlöst blandade tak- och väggmaterial.

Systemet innehåller också en fri-poäng på +/-1 som utdelas efter egen bedömning för att justera slutsummapoängen. Denna poäng ges efter studiet av s.k. signalhål t.ex. om man kan höra det eviga basdunket från den motorburna ungdomens bilar eller förekomst av enstaka stadslika hus i ett gytter av småhus eller förekomst av avklippta gatstumpar från tidigare genomfartsleder. Orter som ligger mycket isolerat har en tendens att utveckla ett eget liv och är därför ofta mindre hålaktiga än motsvarande orter som ligger nära större orter – som då drar till sig ungdomen och de aktiva.

Avdragspoäng ges för följande förmildrande omständigheter:

1. -1 om orten har högstadieskola.
2. -1 om orten har gymnasium.
3. -1 om orten är centralort i sin kommun.
4. -1 om orten är residensstad.
5. -1 om orten var stad vid kommunreformen 1971 eller är historiskt intressant.
6. -1 om orten har systembolag – utlämningsställe godtas ej.
7. -1 om orten har ett tilltalande, stadslikt eller gulligt centrum.
8. -1 om orten har reguljär persontågstrafik med ett riktigt stationshus.
9. -1 om orten har flygplats med reguljärflyg i sitt eget namn. Småorter som ligger intill större orters flygplatser får alltså ej dra av denna poäng.
10. -1 om orten ligger naturskönt (t.ex Brösarp, Skinnskatteberg, Arjeplog).
11. -1 om orten ligger vid kust. (Vänern, Mälaren och Vättern räknas)
12. -1 om orten är välkänd för allmänheten utöver vad dess storlek annars motiverar (t.ex.Trosa, Mora, Jokkmokk).
13. -1 om orten har en befolkning över 5 000 pers.
14. -1 om orten har en befolkning över 15 000 pers.
15. -1 om orten har ett rikt kulturliv och/eller någon form av högskoleutbildning (t.ex. Västervik, Härnösand eller Leksand).

När alla plus- och minuspoäng integreras med grundpoängen 10 fås den slutliga poängen som helt avgör håindexeringen. Större städer får ofta poäng långt under 0 och är därmed bevisade såsom icke-hålor. Orter med slutpoäng mellan 1 och 5 är måttliga hålor, de med poäng mellan 6 - 10 är riktiga hålor och de med poäng över 10 är svåra hålor. 13 - 17-poängare är rent ut sagt förfärliga hålor.

Anmärkningar:

- S.k. sovstäder är svåra att indexera, här finns ännu inget utarbetat system, här får man hofta och känna folksjälen.
- Vinter - och sommarindex kan vara skilda, många s.k. sommarstäder kan vara riktiga hålor på vintern (t.ex. Borgholm, Marstrand)
- Det finns också s.k. ädelhålor som trots hålaktigheten har en sådan särprägel att de förtjänar ett extra avdragspoäng. Hit hör t.ex Enviken (W), Norsjö (AC), Brevens Bruk (T), Överum (H) och Norberg (U).
- Institutionen har också en internationell enhet för håindexering vars arbete så småningom ska utmynna i International Hicktown Index. Den har bl.a. fastställt höga indextal i Dubbo (Austr.), North Bend (USA), Bagaces (Costa Rica), Los Sauces (Chile), Sedgefield och Belfast (South Africa), Cepu (Indonesien), Wu Yin (N. Kina), Elektrenai (Litauen), Valga (Estland) och Saraburi (Thailand).

Några instruktiva exempel:

En typisk håla är Fors i Dalarna. Orten, som ligger i inlandet i en ganska sumpig omgivning, baseras på ett skiftgående (och mycket välskött) pappersbruk som ingår i en större koncern med huvudkontor på annan ort. Hyreslängorna är lite halvtomma och det finns gott om före detta affärer med tomma fönster. Stambanan går genom orten men tågen sveper mest förbi, perrongen rymmer bara 2 vagnar, man åker mest buss till centralorten. Den obligatoriska pizzerian i gamla Konsum är, förutom fabriksmässen, ortens enda "restaurang" Det finns inget som helst nöjesliv på orten – det är för nära Avesta för att ett eget nöjesliv ska kunna utvecklas. Dessutom slutar bussförbindelserna sådär lagom tidigt. Det enda offentliga nöjet är ett flipperspel som står i pizzerians hall. Moped- och biltrafiken rör sig mest runt ortens korvmack. Inga som helst förmildrande omständigheter finns. Integrationspoäng: 14 p – en förfärlig håla!!!

En något större ort är Vännäs i Västerbotten som får:

- 4p för punkterna 1, 3, 8, 13. + 2p för sitt ensidiga näringsliv och hålstämningen. Integrationspoäng 8 p - en riktig håla!!

Ockelbo (som är födelseplatsen för SHI) i Gästrikland får:

- 7p för punkterna 1, 3, 6, 7, 8, 10, 13. + 1p för hålstämningen.

Integrationspoäng 4 p - en måttlig håla!

Större orter t.ex. Oskarshamn får:

- 12p för punkterna 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, samt + 1p (Småland).

Integreras poängen fås under 0, alltså är allt snack om att Oskarshamn är en håla helt felaktigt och måste på det bestämdaste avvisas.

Institutionens hålmästare kan idag rekommendera besök i:

Hallstavik, Edsbro, Nykvarn (AB), Skutskär, Tierp, Tärnsjö, Skärplinge, Simtuna (C), Hälleforsnäs, Tystberga (D), Ljungsbro, Gusum, Skärblacka (E), Pauliström, Aneby, Sävsjö (F), Lessebo, Strömnäsbruk, Liatorp (G), Gullringen, Fårbo, Mönsterås, Trekanten (H), Slite, Hemse (I), Svängsta, Olofström (K), Everöd, Tollarp, Skånes Tranås (L), Sjöbo, Vollsjö, Klippan (M), Hyltebruk, Laholm, Ullared, Oskarsström (N), Stenungsund, Surte, Skee (O), Svenljunga, Vårgårda, Bengtsfors (P), Töreboda, Tibro, Lundsbrunn (R) Grums, Hagfors, Segmon, Deje (S), Hällefors, Röfors, Laxå, Pålsboda (T), Fagersta, Tillberga, Heby, Riddarhyttan (U), Fredriksberg, Fors, Långshyttan, Grycksbo, Evertsberg (W), Ljusne, Hofors, Iggesund, Holmsveden (X), Ånge, Torpshammar, Alby, Ljungaverk (Y), Åsarna, Undersåker, Hoting (Z), Hällnäs, Boliden, Fredrika (AC), Vidsel, Murjek, Glommersträsk (BD).